

se imponentes , convictus tamen per legitimos re-
ties , etiam super credulitate , & perinacia .

4543 Secundum est falsificatio litterarum Papalium ,
cap. ad Ferentium , de criminis falsificatione .

4544 Tertium est falsificatio calumniis proprio Episcopo
III. cap. Si quis Sacerdotem 17. n. 1. Requiritur
incorrigibilis , Gioia in cap. Cum non ab homine 10. de
Iudicis , Abbas , cap. At si Clerici num. 37. eadem
vii. Suarez de Cenf. disp. 10. secc. 2. num. 2. Dicafillo
de Cenf. tract. 10. dub. 2. num. 24. Qui addit , hoc esse
communum omni criminis enormi alioquin in laicis
mortis pena digna est ut in num. 37. eadem v. 79.

4545 Ex contradictione falsificatio addatur . 1.50-
dicitur falsificatio : P. Pius V. Conf. 72. Horrendum
illud . 2. Clericus non Sacram Missam celebrans , aut
Confessiones audiens , & absolvens . Clem. VIII. Conf.
81. Et fidat . 3. Sollicitans in Confessione mulieres ad
turpia gravitate execuiva : Greg. XV. Conf. 34. Univer-
si . 4. Monstrari , vel monstra tendentes , aut falsifican-
tes intra Italianas : Urb. VIII. In supreme , anno 1627.
n. 11num. 790. Copulans sacrilegiam , & frequentem
cum Monachis , & Ecclesiasticis . 8. confit. 91. n. 7.
Se secundum est probatio nam in pluribus tempore
in 2. O. cap. praxis est contraria .

4546 Denique Phoebus lib. 3. t. 18. habet (Generali-
zare omni crimen enorme , quod sit dignum pena
mortis) laico , ubi per Ecclesiasticas penas corrigi-
non possit , fatus est , ut Clericus propter illud facili-
tati potest traducatur : colligit ex eis cap. Cum non
ab homine 10. de judice notari . in eis. cap.
At si Clerici 4. sedem num. 37. seq. Laym. in eis.
cap. 5. 6. aliisque apud ipsum .

4547 Idem habet Jo. Dicafillo nr. 10. disp. 6. dub. 2.
n. 25. Universitatis loquendo , five de jure , five de
confusione , docent non pauci autores , degradari
posse ob aliud crimen nimis enorme , atque Recipib-.

EXAMEN CONFESSARIORUM. TOMUS SECUNDUS, DE DENUNCIATIONIBUS.

PARS PRIMA,

De Denunciationibus faciendis ad Monitoria Papae , & Episcoporum .

CAPUT I.

De Superioribus , qui possunt Monitoria edere .

E Summo Pontifice nulla est diffi-
cultas .

Quantum ad alios , soli Episco-
pi ex Trident. cap. 23. de reform.
cap. 3. possunt monitoria ; sed ede-
re possunt certe pro rebus , aut temporibus
depositis , seu occultatis , ad fi-
ciendam , qui refutandi , aut revelandi ,
sub excommunicatione majori la-
te sententi , ipso facto incurrienda , resolutione , vel
revelatione non facta intra ceterum terminum .

2. Ea concedete posse Vicarius Capituli sede ve-
cante , Rodriq. tom. 1. c. 71. n. 6. Diana part. 5. tract.
4. ref. 17. quia Capitulum sede vacante succedit in ju-
ritudine ordinaria Episcopi .

3. Generaliter Superiorum curorum Visitatores , &
Provostas , qui habent autoritatem quasi Episcopalem . Item Abbotus Benedictini , & similes Praefati ; qui solum sunt Generali subiecti ; quia pro Episcopis habentur . Innoc. ex c. 1. de Cleric. peregrinant . Non
tamen Priores , Guardiani , & similes Superiores locales , qui aliqui Superiores majores habent iubus Ge-
neralem . Tanc. tom. 5. tract. 4. qu. 4.

Adeoque Superior localis , & Prior , Guardia-
nus , &c. non ministrant sicut revelationis pro
rebus deputatis , aut subfractis edat , invadent edit ,
qui in hac re non est iudex competens , ob Decret.
Concil. Trident. modo f. 5. addendum , quod
liet non excusat Praefatos Regulares autoritatem
qua Episcopalem habentes , ut sint Provinciales qui
quidem jurisdictione habent supra totam Provin-
ciam , Confessiones , dimissorias , absolutiones , dis-
pensaciones , &c. suis subditis procedendo , que mu-
nera soli Episcopi praestant , excludit tamen
Superiorum locorum iurisdictionem certum est , eos non ha-
bentes autoritatem quasi Episcopalem .

Eo tamen posse monitoria edere in suis Monasteriis , non quidem ad finem revelandi pro rebus depe-
ditis , aut subfractis , sed pro aliis delictis , doctet cum
permutis Melphi de penit. cap. 28. q. 1. & 2. quae sunt
Praefati habentes administrationi conjunctam juris-
dictionem cum vi coercitiva , sine qua iniurias effici-
corum iuridictio , utroque incrimis , discipline regularis
gladio definita ; ac propter exceptionem , quae in
scripta in epistola ex eis Cap. 1. in Eccles. de mortis , &
obligacione quicunque per modum statuti , & legis , sed
per modum praecepti , ut sit per monitorium . Hinc in
Religionibus ubi Apofatto , seu fugitiu non sunt
excommunicanti a iure , potest Superior localis suum
subditum per monitorium , & sub excommunicatione , re-
voare .

Examen Ecclesiarum .

Disparitatem autem de excommunicatione pro re-
bus deperditis , affect Melphi cit. quia haec solet esse
foliemotis , ac majori gravitate , & circumstrectione
exercenda , atque idem affectus Praefatos reveratur
privatis , & Praefatos locis .

Potest Episcopus monitoriorum forte contra testes
ad dicendum veritatem , antequam lis sit intercepta , quia
veritas omnibus viis indagari debet , nec probandi fa-
cilitas est restringenda , ex cap. de probationibus , Ab-
bas cons. 15.

Item potest illud ferre non solum post item incre-
pum , ut est certum ; sed etiam si sit morsa coram
judge faculari , & non ostendat item pendencia cor-
am ipso judge faculari . Tanc. tract. 4. q. 6. & quel-
libet Raymundus Provin. part. 1. cap. 1. q. 12. &
4. de dicto Jam constane , five jam sit factum , five
in fieri pendens in futurum .

QUERES I.

5. Pro quanta materia potest Episcopus monitoria em-
cedere ?

In hac re regulam dat Trident. cit. n. 1. his verbis :
Ecclesiasticalis discipline . & ad contineendas in officio pa-
uperum uelde salutis ; fabrie tamen , magnaque cir-
cumstrectione exercendis est : cum experientia doceat ,
si remere , aut levibus ex rebus incusatori , magis con-
temni quam formidari , & perniciem posuit magis parere ,
quam salutem . Quapropter excommunicatione illa ,
que nonmissionis premittit , ad finem reprobantem , tamen
ajuns , ut pro deperditis , sed subfractis , rebus peri-
ficiendis , & tunc non illis , quam ex re non vul-
gariter diligenter , ac magna matutitate per Epis-
copum examinata .

6. Et quia summa in re gravi , quantu[m] est expondere
ad perniciem , & contemptum censuram datas ad fa-
lacet , peccant mortaliter praefati Superiores moni-
toria concedendo pro re vulgaris , & sine matutitate :
vid. tom. 1. de capitulo reveratur .

7. Et licet mandatum datur in materia iuris
futuri , & auctoritatem in materia voti pauper-
um , & iustificat mortale , non sufficit ex se , ut pro
ea possit sine mortali monitoria concei , sed requiri-
tur major quantitas ; sicut major requiritur ad in-
currienda penas Clement. VIII. de larg. manerum s
requiritur , inquit , talis quantitas , que fit materia
summa autem duorum auctoritorum in iure dictior fun-
modica , ex l. si oleum 15. fin. juncta l. seq. Pe-
liz. tract. 6. cap. 9. n. 10.

8. Hinc ex Tancend. cit. ques. 1. num. 2. & Zec-
chito , apud ipsum res vulgaris , pro qua non possunt
mo-

monitoria sine mortali concedi est, si non attendat ad sumorum decem aurorum. Immo Episcopi neque pro hac summa solent monitoria concedere, nisi excedat viginti aureos.

9 Dixi, ex se, quia summa duorum aurorum, aut alia in se parva, potest esse gravis, & non vulgariter in iure ex circumstantiis: figuratur causa.

QUARES II.

10 In Monasterio bene disciplinato Religiosorum, ubi cœlesti claudit solent elevaciones, & cœlesti mites fuit ablerata res valoris quinque Julianorum.

An Superior Provincialis per ea monitorium edere possit?

Suppono. i. juxta sententiam plurium Doctorum de pauper. Relig. & furta Religiosorum, allatam materialiter esse levem, cum in ratione pauperitatis, quam fuit, de qua in tom. I. est mea relatio.

Suppono. ii. Superiorum alias diligenter egisse, sed in modis diversis.

11 Ref. posse. Tanc. cit. qu. 2. & spud ipsum Suarez, Tambur, de juri. Abib. & aliis ratio est, quia licet materia sit in levis, est tamen determinata, eique esti adjuncta ratio spiritualis publici boni, nempe ad pacem communem, ad bonus Monasterii, ejusque disciplinae servandam, quo status a superiori in Monasterio recipitur, & gravem inducit obligacionem in subdit ad restituendum, vel revelandum, quandoque etiam ad remittendum, vel remittendum, ut sit gravissima in latere obediencia.

12 Declaratio ex cit. DD. Quando materia est ex causa, tunc, cum non inducat obligacionem gravem ex vi iustitiae, addi debet preceptum Superioris, & sic can. inducit ex vi obedientie: hoc autem preceptum non debet addi propter materia levis, sed pro ea, in qua apparet aliqua ratio spiritualis ita gravis, ut sufficiat ad inducendum obligacionem gravem, qui scilicet recipiat bonum communis & generaliter, & non solum secundum suam, neque pro quoconque peccato mortali, sed pro mortali inobedientie, & contumacie, neque pro qualibet inobedientie, sed pro gravi, & enormi, quod alterius curari non potest.

Ita res se habet in causa, ubi monitorium sub excommunicatione ferunt, non ad reparandum tempore perficie latas, sed ad spirituale perficie particulariter, nemppe ad impedendum peccatum, aut leprosum, sed ad remittendum, vel revelandum, bonum spiritualis communis, quod confidit in pace communis, & in Regulare disciplina hinc conclusum. Tunc credi, in hoc causa monitorium obligare subditum ad revelandum furem rei levem, alias minime, ut in tom. I. de causis referatur.

13 Idem dicendum puto de Episcopis, quod suas Moniales, & de superioribus Provincialibus Religiosorum in suis Monasteriis, praesertim pro juvenibus secundi Novitatus, ad eorum disciplinam servandam, quae laxatis habent rueret.

QUARES III.

15 In quodam populi tumultu, plures defracti sunt domum cuiusdam nobilis. Episcopus monitorium edidit, ut sub pena excommunicationis, qui detinetur bona talis domus, restituere, & qui detinetur ferre, revelaretur. An tale monitorium obligare ad revelandum, aut revelandum eum, qui detinet, aut qui fecit deinceps rem levem?

16 Ep. vi. cap. 1. secundum finitum cum aliis ad sursum, & taliter, & tenetis ad restituendum totum damnum in solidum in defectu aliorum, cum iure ab eis reperientur.

autem veritatem dicere, docent Oliva, & alii, quos tefer Barbol. de pastor. Episcop. allegas. 96. n. 17. & Riccius part. 1. deſcrib. 219. cap. 1. secundum Romanum for. Eccl. dec. 275. n. 7. ultimum adhuc.

24 Poco concedit monachus contra confusis simulacris contraria in grave certi prejudgetum, ut puta si quis videat, & apparente factis donationem, Eccl. xvi. 1. quod est ex parte collectarum, & ruralium onerum subtiliter efficit, quia cum hoc sendat in prejudgetum, & damnum illorum, ad quos permodum prout, ex ratione hispissimi collatoris solvenda onus scribatur, juxta tradita per Dominum Joannem Baptizatum. Confitus in tract. de poe. rata, quiesc. 149. n. 2. & q. 157. in his casu, & similiter in monitoriorum iure reverenti pastore, & rebus de his, quod esti tenementa manifolata, & imminentia, integrare, ne tales fraudulentem etiam fieri possint.

25 Concedit autem Tanc. cit. qu. 4. quod possit Paulus appellare a Decreto Episcopi de concessione editi, & quia Decrementum concessione editi aequivalent Decreto, rebus admittendos esse, vel non, ex Lanfranc. dec. 125, & subito concorditer apellarior, ex Bal. leg. post sententiam, vor. pone ergo. Cod. de sent. interloc. omni. judic.

26 Quia appetitio pendente, praefati testes non tenentur reverenti, ex cap. Dilectiss. de appell. cap. 1. etas, & fuit. excomm. in. Tanc. cit.

CAPUT II.

De illis, qui ex Monitiorum denunciatione tenentur.

27 Denunciatio est criminis proximi manifestatio. Falsa Superiori: est duplex, paterna, seu Evangelica, quia sit Superiori tamquam patris, & quecumque homini & emendatione possit, & non est nisi in ecclesiastico. Secunda, tamquam iudicis, ut suo modo faciat, ut possit iudicetur expeditus, sive delinquentem puniendo, sive damnum reparando, sive utrumque factendo. Denunciatio canonica dicitur talis quatenus est in Regula Evangelica, juxta illud Matth. 18. Quod si eos non audiatis, die Ecclesia & vel ex precepto Superioris Ecclesiasticis, sed non distinguuntur a paterna, vel judiciali, quia sit Superiori tamquam patris, & sic est paterna & vel tamquam iudicis, & non judicialis.

28 Denunciatio judicialis, atq; ex spontaneo, alia ex precepto Superioris. Prima ratio: ratione charitatis, secunda ratione charitatis, & obedientiae, de qua est fons in presenti.

29 Hinc revelatio fieri debet iudicel cum Notariis in scriptis, & quia sit ut patet ca uti possit, & Ecclesia valeat per eam delinquentem revocare a peccato.

30 Denunciatio judicialis ad accusationem differt, & quia accusator iudicetur in fe deinceps, quod si non probatur, non re verectione, & non se debetclarare, non verectione reverenti tales, si qui sunt, iudicetur, qui in fe sunt omnis probandi.

31 Qui denunciatur, non liberatur ab onere, si promiserit, & juraverit se non denunciarum & quia primum de re illata non tenet, quoniam non est vinculum iniquitatis, cap. quanto, & de iuramento.

Si non est culpa.

32 Qui non reverendus exculpat a culpa mortal, & excusat ab excommunicatione, qui haec necessitate non ponit tamquam iudicem culpam mortalem in re ipsa.

33 Propriece, quando existimatur denunciari fures, aut injuriosi detentores, non est denuncianendum, qui detinet ob iustum compensationem, aut iustum causam, etiamque peccaverit accipiendo, quatenus poterat alia via, aut sine scandalo, &c. siue recuperetur: quia est iustus detentor. Bonac. rom. 2, de oblig. denunc. disp. 6. n. 1.

34 Nec sciens huiusmodi detestorem, tenuit custos recte, si fecit, cum deinceps ob iustum compensationem, & secundum aut non refutauerit ob impotentiem, vel aliam iustiam causam, puta, quia si est, & creditorem abusurum fore re iustificanda, &c. Bonac. cit. n. 3. & q. 4. quia sius liberatur in his causis a culpa, & centrifera ipsi principales, ita & eos scientes, & nullus tenet ipso inclementer prodere ei, & maxime, quia mens justis est inquirire de delicto & de hac ratione, tenuit iustificare, a iudice de honestate, & respondere non tenetur, & si illud inveniatur, non committit, pons ob iustitiam, & non iustificatur. Diana part. 1. tract. 5. regol. 66.

35 Teneat autem sciens revelare cum, qui est impotens in totam, si possit quoad patrem redire, aut pro futuro tempore, nisi fecit, cum esse paratum ad re iustificandum, & sine impotenti, Bonac. cit. quia sius delinqiens non excusat similiiter a re iustificante, ita nec sciens a revelatione.

36 In dubio de nulla compensatione, impotenti, & facienda esti denunciatio, nisi rationabiliter denunciat dubius, quantum eam audire a fide digno, & Bonacina cit. n. 6. quia possit hoc pro precepto Superioris, quod est in certum, & folium dubia est excautio. Damnum grave fui, aut suorum.

37 Non tenetur qui denunciatur in causa propria, seu in delicto commissio in cuiusdam causa: quia potest offensas injurias & damnum remittere iuxta Conflitum Evangelicum: Dimittis nobis debita nostra, & nos non dimittimus, &c. Cetera quod non debet iustificare, non potest iuste iustificare. Bonac. citat. pag. 392. & 3. mom. 1.

38 Excipitur, si denunciatio precipiat in bonum publicum, seu in punitiōne delinquentis, & ut sunt denunciaciones in causis huius: quod enim Superior in editis pro delictis, etiam contra privatum personam committit, punitiōnem intendit, intendo bonum publicum, & nempe, ut exempli & timore penae, alii coenstant a malo, ac secundum virum & id: folles continent in delictis, & iusticiis, furti, adulteri, & similiibus, & non gravibus publicam pacem, & fecerunt causationem. n. 6.

39 Non tenetur denunciare, si ex denunciatione prudenter timeat libi, aut iuri usque ad quartum gradum, aliquod grave damnum contrahit ex quatuor bonis hominis, animo felicitate, corporis, famae, & substantia corporalis, quod sit præfendendum danno alterius, Bonac. cit. Diana part. 9. & 8. regol. 49. quia præcepta humana, & politiva, non obligant, & non incommunicantur. Hinc veluti iuste iuste interrogatur a iudice, come responderet iudicetur: unde [sic Bonac.] si iudicetur, non potest aliquod delinqit, & dignoscas: quod delinquit fiet si kire, non teneris denunciare, si exinde grave malum ibi times, aut ruis, quia malum tuorum valde conjunctorum est etiam tuum: cum illo actis fentias, & forte plus: v. n. 113. & 121. Hinc per occulit non tenetur se profere, curare tamen debet, ut res restituatur domino per amicum fideliem, aut probum Confessarium: v. n. 179.

40 Non tenetur qui ex Monitiorum denunciari conpoter, intra quartum gradum, & non potest iustificare. Tanc. cit. 1. tract. 4. & 2. mom. 2. Diana part. 1. tract. 1. & 2. regol. 67. qui ex Raynaldo de monit. pag. 1. cap. 3. quæf. 20. & 14. Lopez, Avila, Sylv. Balmus, & alii apud Dianam part. 1. tract. 7. regol. 10. qui cum Excober id tenet, tam de consanguineis, quam de affinitatis, usque ad quartum gradum. Quoniam ratio est: quia non debet lex Ecclesiastica cedere in benignitate legi civili, ut velis eos ligare, quos lex civitis non obligat; tum quia si conjunctis ageret ut denunciat, aut testis contra conjunctum, orienter inter familias, & coniugios dissidentes, & odia, & tolleretur domorum pax, quod valde noverit Republi-

Z 2
ca 3

QUAERES VI.

113 An teneatur reus ex vi monitorii reddere affectu scripturam propriam, ex qua sibi prudenter simus notabile damnum?

C Erit enim sibi nomine damni hic non venire amicitia sicut actor habet ius, & pro quibus suam inquietabat scripturam & quia si ex vi scriptura refutatur actor obviniet a judice iustitiam, quia reus aliquibus spoliatur bonis, runc reus non dicitur pati, sed refaciere damnum, quod revera, licet bona fide, infestebat actor, ejus retinendo bona: unde nomine damni hic venit amicitia boni, in qua reus habet ius. Tunc ergo non potest esse ius, ut actor debet tenetum.

Bonum in quo homo debet notabile damnum, ex numero, & quatuor, anima videlicet corporis, carnae, & subtiliae corporalis: quae bona ita habeant, ut unum sit altioris ordinis alio, ut gradatim ponatur, bonum autem altioris ordinis preferri debet bono inferiori ordinis, & sic bonum anime, & vita, & membrorum, preferri debet bono fama, & bonum fama temporalibus.

114 Reip. 1. qui scripturam detinet, si cam possit male fide, quod est eam admodum credere, sed non possit cum aliis fidei, & sit multo major, minime cum longe minor, Tambr. lib. 9. Decal. cap. 5. 1. a n. 19. & apud ipsum Molina & Lessius, Azor. Val. Navar. Bonac. Ratio prima partis est, quia in equali danno potior est ratio innocentis, tunc quia iniusta actio obligat ad movendum damnum ab innocentem, & per concordiam aequalitatem, unde vita, tua vita, fama, tua fama, bona, tunc bonus sicut respondebat, quod est ratio patrum, & pater non nisi sequitur.

Nec dicit, quod ergo valere propriam vitam, aut famam, quam vitam, aut famam altius; quoniam hoc est verum, exercit parsibus, quando feliciter uterque est innocent, ut dicunt modo n. 116. minime quando tu es iniustus, tunc namque longe magis est habenda vita, nec fama innocentis, quam nocentis.

Eadem ratione teneatur ad refacienda omnia damna, & interesse, quae sunt vita, etiam ante monitorium.

Ratio fecundus pars est, quia iustitia communitativa vel alia uite, non potest aequalitatem, & cu non tenetur, nisi ad aquale, adeoque tunc excusabis obtemperientiam ponendi regalitatem, sed ex traditione scriptura sequitur infamia, ad eam non tenetur, si damnum alterius sit in bonis temporalibus, quia iactura boni superioris ordinis est longe major iactura boni inferioris. Diana pars. 5. tr. 8. ref. 49. in fine. Partes, neque tenuerit, si damnum tuum sit circa bona ejusdem ordinis: sed notabiliter magis: puta si damnatio alterius sit tristitia auctorum, & tuum quinqüaginta.

115 Si autem potes tuum damnum, nempe tuam infamiam evitare, refutando scripturam medio prudenter Confessorio, aut amico occulto, omnino tencis.

116 Reip. 1. qui scripturam detinet, si cam possit bona fide, non teneatur eam reddere cum suo, aut suorum notabilis damno, eritam minori damno alterius. Diana in sum. ver. Testis num. 6. Buseph. lib. 4. de factibus cap. 3. dub. 6. num. 1. Tambr. citas. num. 2. & apud ipsum. Quia cum talio non potest compellari, restituendo non debet te obligare cum notabilis tuo documento, quoniam lumen rationis dictaminis esse agendum, sed ledetis sine culpa gravi. Hinc qui ex officio, v. gr. modici dum medetur, vulnerat, teneatur ex iustitia damnum reparare: non tamen cum tanto rigore, quanto teneatur ille, qui culpa vulneravit.

QUAERES.

De Denuo. ad Monit. Et. Cap. II.

363

QUAERES VIII.

117 Si vero possit suum notabile damnum evitare refutando per se, aut medio amico gravi, & octo- ri, vel medio prudentem Confessorio, teneatur id facere, quando advertit, non folum ex charitate, ut vul- Buseph. citas. cum aliis (qui prouide, si id non faciat), excusat non ad comprehendenda domina inde re- currens, et citata ex iustitia Tambr. citas. num. 8. lib. cap. 1. S. 5. tr. 4. ref. 49. Quia si tunc possit suum notabile damnum?

C Erit enim sibi nomine damni hic non venire amicitia sicut actor habet ius, & pro quibus suam inquietabat scripturam & quia si ex vi scriptura refutatur actor obviniet a judice iustitiam, quia reus aliquibus spoliatur bonis, runc reus non dicitur pati, sed refaciere damnum, quod revera, licet bona fide, infestebat actor, ejus retinendo bona: unde nomine damni hic venit amicitia boni, in qua reus habet ius. Tunc ergo non potest esse ius, ut actor debet tenetum.

Bonum in quo homo debet notabile damnum, ex numero, & quatuor, anima videlicet corporis, carnae, & subtiliae corporalis: quae bona ita habeant, ut unum sit altioris ordinis alio, ut gradatim ponatur, bonum autem altioris ordinis preferri debet bono inferiori ordinis, & sic bonum anime, & vita, & membrorum, preferri debet bono fama, & bonum fama temporalibus.

118 Ex quo sequitur, quod ille, qui scripturam bona fide detinet, si possit accende notitiam, damnum possit, & refutare sine suo notabile detrimento, teneatur id facere, & ex traditione scriptura refutando si alio fuit non potest, tunc tenuerit, ad omnium dama, que fecerit post advertisementem, non vero ad ea que amea fecuta fuerit. Tambr. citas. Ratio iurisquae est, quia ipso primo in nulla culta culpa, pro fecundis vero, dum advertit, quia potuit & noluit dama impedit, & gravem cul- palem committit contra iustitiam ex re accepta; incipit enim ex iustitia.

QUAERES VII.

119 An scienti suum, & ante denitionem scripturam, promulgato jam monitorio teneatur ad revelandum cum sua notabilis damno: nihilo damno absens, & non revelando teneatur ad comprehendenda domina alterius inde faciens, si possit suum damnum vitare?

R Eip. Negatio quoad utramque partem. Prima pars, sequitur a fortiori ex dictis de ipso denitione, n. 116. quia scientia bona fide ter- ruptum alterius, faciem materialiter lexit, quod non potest sciens.

120 Secunda pars, videlicet, quod scienti si possit damnatio vitare, etiam cui fui non magno incommmodo, teneatur sub mortali ad revelandum, non ramen ad re- flita dama inde sequentia, probatur, quia scientia non tenetur ad revelandum ex iustitia communitativa, que est radix, & origine retinendu, sed folum ex virtute charitatis, & obedientiae ratione monitorio. Dian. pars. 5. tr. 8. ref. 49. in fine. Partes, neque tenuerit, si damnum tuum sit circa bona ejusdem ordinis: sed notabiliter magis: puta si damnatio alterius sit tristitia auctorum, & tuum quinqüaginta.

121 Si autem potes tuum damnum, nempe tuam infamiam evitare, refutando scripturam medio prudenter Confessorio, aut amico occulto, omnino tencis.

122 Reip. 1. qui scripturam detinet, si cam possit bona fide, non teneatur eam reddere cum suo, aut suorum notabilis damno, eritam minori damno alterius. Diana in sum. ver. Testis num. 6. Buseph. lib. 4. de factibus cap. 3. dub. 6. num. 1. Tambr. citas. num. 2. & apud ipsum. Quia cum talio non potest compellari, restituendo non debet te obligare cum notabilis tuo documento, quoniam lumen rationis dictaminis esse agendum, sed ledetis sine culpa gravi. Hinc qui ex officio, v. gr. modici dum medetur, vulnerat, teneatur ex iustitia damnum reparare: non tamen cum tanto rigore, quanto teneatur ille, qui culpa vulneravit.

QUAERES X.

123 Concubina surripuit, quamdam gemmam a suo amico, qui proinde monitorius obtinuit: An concubina teneatur restringere, aut revelare ex vi monitorii?

R Eip. Tancet. son. 5. tr. 4. que. 18. non teneri, non quidem ratione ferre naturalis, & dicta n. 56, sed ratione infamie, quia ipsi sequeretur, nam si restringeret ut inobedire, & infamia non esset, non fieri, eius amicitia non contaret. Tunc non iustitia honoris, neque via nobilis, verum etiam honeste eti- via, quod licet fieri debet, sed ex eo, quod ille, qui peccat monitorius, intendit: & unde circuus huius dirigere monitorius, & Index ad partis regulacionem ferens monitorius non intendit alias obligare ultra ipsius amicitiam, sed quod hoc faciat ob illuc etiam amorem, quod ex iustitia, ille non obligabat monitorius, cum tale editio ad eum non dirigatur.

124 Peccavit igitur mortaliter surripiendo, & par- ter retinendo, si amicus rationabiliter presumatur invisi- tus; at non incurrit censorum non refutando. Imo si circumstantia sunt tales, & amicitia si rara arcta, ut concubina ex vereundam non pertinet, rationabiliter presumatur, sed quod hoc faciat ob illuc etiam amorem, quod fuit ablatio rati invito rationabiliter dominio.

125 Idem est dicendum de ipsa scientia in ordine ad revelandum.

126 Suspectum. Monitorium non ligat filium, uxorem, patrem, matrem, aut fratrem surripientem ultra causa licet, nisi confitit de voluntate fecerit, seu peritens monitorium, sed hoc patet, ut patet, p. 1. cap. 1. lib. 1. de deinceps, p. 1. s. 1. & non sit ratione, nisi quod amicitia concordat in gratiam petenti, sed ligare non intendit, nisi quod ipsa patet posse intendit: circumstantia autem attingat natura, & carnis, licet displicer alicui, quod fit furatus abuso, re, & non potest tamen rationabiliter presumi, quod ille velit, & intendat uxorem, filium, & tan arte carne conjunctio affici puritate tam gravi, quanta excommunicatio majorum, ut eum intentione con- ficit: puta si ex falso causa monitorius exprimeret, aut apparetur punitio, nulla exceptio.

127 Ita si nosca presumam non potest, quod amicus intendat, & velit, tan arcta amicitia conjunctio excommunicatione affici: nam magnus amor idem operatur, quod sanguinis conjunctio. Abb. in cap. Requisit. de sciam. Imo arcta amicitia superpetat parentum affectionem. Bartol. in leg. alim. S. 1. & de alim. & cibar. legas apud Tanc. citas. n. 4.

128 In dubio vero de intentione patens, monitorius tenuerit, docet Raynaldus apud Tanc. citas. & Bonac. citas. quia constat de precepto.

QUAERES XI.

129 An scientes concubinam Clerici possidere eum in- ab eo donata in remunerationem servitorum ex iu- dicio tamen non probatorum, teneantur revelare ex vi monitorii de revelandis possessoribus bonorum Clerici? R Eip. non teneri, Tancet. cit. que. 18. non teneri, quia scientia restringere bona Clerici non constat in re- munerationem servitorum, sed probatorum, etiam si non sint in justitia reprobata, et teneat fine peccato remunerari, & iusto modo donations remuneratoria; ita si tamen Clerici non teneantur revelare, quoniam monitorius obligat ad revelandam injustum decimationem: p. 1. 12.

121 Di-